

تحلیل و بررسی فریب‌های دشمن در نگره قرآنی، حدیثی شهید آیت‌الله خامنه‌ای (ره)

مصطفی احمدی فر^۱ و غلام‌رسول^۲

چکیده

این پژوهش به تحلیل و بررسی فریب‌های دشمن در نگره قرآنی و حدیثی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (ره) می‌پردازد و فریب دشمن را به‌عنوان راهبردی مستمر، پیچیده و چندبعدی در تقابل با جوامع اسلامی تبیین می‌کند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که دشمن با عبور از جنگ سخت، تمرکز خود را بر جنگ نرم، شناختی و ترکیبی نهاده و از روش‌هایی چون ترویج فساد و فحشا، تضعیف ارزش‌های دینی، تفرقه‌افکنی قومی و مذهبی، ایجاد ناامیدی و بی‌اعتمادی، شایعه‌سازی، نشر اطلاعات نادرست، تحریم اقتصادی و نفوذ در نهادهای تصمیم‌ساز بهره می‌گیرد. این روش‌ها با هدف تضعیف هویت دینی، انسجام اجتماعی و اراده مقاومت جامعه اسلامی دنبال می‌شوند. پژوهش با تکیه بر آموزه‌های قرآن کریم و احادیث نبوی و تحلیل بیانات رهبر انقلاب، بر نقش محوری بصیرت دینی، هوشیاری اجتماعی، وحدت ملی، امیدآفرینی و اقتصاد مقاومتی در خنثی‌سازی فریب‌های دشمن تأکید می‌کند. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر منابع کتابخانه‌ای است و نتایج آن، ضرورت اتخاذ رویکردی جامع و هماهنگ برای مقابله مؤثر با تهدیدهای نوین دشمن را فراهم می‌کند.

کلیدواژه‌ها: فریب دشمن، بصیرت دینی، جنگ نرم، رسانه، اقتصاد مقاومتی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای.

۱. عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمیه، مشهد، ایران.

۲. نویسنده مسئول، دانش‌پژوه مقطع کارشناسی ارشد مدرسه عالی قرآن و حدیث، جامعه المصطفی العالمیه، مشهد، ایران.

مقدمه

فریب دشمن از مهم‌ترین و در عین حال پیچیده‌ترین تهدیدهایی است که همواره جوامع اسلامی با آن مواجه بوده‌اند و در اندیشه قرآنی و بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (ره) جایگاهی محوری دارد. با تغییر ماهیت تهدیدها در جهان معاصر، شیوه‌های دشمنی نیز از تقابل آشکار نظامی به الگوهای پنهان، نرم و شناختی سوق یافته است؛ به گونه‌ای که دشمن می‌کوشد با کمترین هزینه، بیشترین تأثیر را بر باورها، اراده و انسجام اجتماعی وارد سازد. در این چارچوب، فریب به عنوان ابزاری راهبردی در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و رسانه‌ای به کار گرفته می‌شود. دشمن با ترویج فساد و فحشا، تضعیف ارزش‌های دینی، تحریف واقعیت‌ها، شایعه‌سازی، ایجاد ناامیدی و بی‌اعتمادی و نیز دامن‌زدن به تفرقه‌های قومی و مذهبی، در پی استحاله درونی جامعه اسلامی است. قرآن کریم با تبیین شگردهای شیطان، منافقان و مستکبران، چارچوبی روشن برای شناخت این فریب‌ها ارائه می‌دهد و رهبر معظم انقلاب با تکیه بر همین آموزه‌ها، راهبردهای دشمن را در شرایط معاصر تحلیل کرده‌اند. از این رو، پژوهش حاضر درصدد است با رویکردی توصیفی-تحلیلی، انواع فریب‌های دشمن را در نگره قرآنی و حدیثی مورد تأکید معظم‌له بررسی و تبیین نماید.

گفتار اول: مبانی و مفهوم‌شناسی

الف: مفهوم‌شناسی

۱- تعریف فریب

در لغت، «فریب» (از ریشه «فَرَبَ» یا «فَرَبَة») به معنای گول‌زدن، اغوا کردن، نیرنگ زدن، و ظاهری را ارائه دادن که با باطن متفاوت است آمده است.

در منابع لغوی فارسی، «فریب» معادل است با حيله و نیرنگ گمراه کردن دیگران از راه راست جلوه دادن چیزی خلاف واقع برای اغوا یا تسلط آمده است (دهخدا، ۱۳۷۶، ص. ۲۳۴).

تعریف اصطلاحی فریب

در اصطلاح حقوقی، فریب به رفتاری گفته می‌شود که مشتمل بر اعمال متقلبانه مانند دروغ‌گویی، پنهان‌کاری، جعل، یا اغفال عمدی باشد که موجب گمراهی فرد قربانی و اخذ مال، حق یا امتیازی از او گردد.

۲- تعریف روش

تعریف لغوی: واژه «روش» در لغت‌نامه‌ها چنین معنا شده است: دهخدا: روش به معنای طریقه، شیوه، سبک، راه و رفتار آمده است (دهخدا، ۱۳۷۶، ص. ۲۳۴). در تعریف روش در لغت‌نامه معین آمده است: روش یعنی طریقه، شیوه، سبک سلوک یا عمل (معین، ۱۳۶۷، ص. ۵۴۴). در فرهنگ عمید: روش به معنای راه و طرز انجام دادن کاری، طرز رفتار یا سلوک است (عمید، ۱۳۷۶، ص. ۲۲۴). به صورت کلی می‌توان گفت که در زبان فارسی، «روش» به معنای راه و شیوه‌ای است که برای انجام کاری یا رسیدن به هدفی به کار می‌رود. این معنا بار عملی، سلوکی و فنی دارد. در اصطلاح علمی و پژوهشی، «روش» عبارت است از: مجموعه‌ای از قواعد، ابزارها و فرایندهای منظم برای بررسی پدیده‌ها و دست‌یابی به شناخت درباره آن‌ها.

۳- تعریف ابزار

در تعریف لغوی ابزار آمده است «ابزار یعنی «وسایل، افزار، آلت»؛ چیزی که با آن کاری انجام می‌گیرد» (عمید، ۱۳۷۸، ص. ۳۵۶).

و نیز در ذیل فرهنگ عمید آمده است «ابزار به‌معنای «وسیله‌ای برای انجام دادن کار، وسیله و افزار» است».

در تعریف دیگری آمده است ابزار یعنی «آنچه بدان چیزی را بسازند یا کاری را انجام دهند؛ آلت؛ وسیله». در علوم انسانی و روش تحقیق: ابزار به وسایل و روش‌هایی گفته می‌شود که پژوهشگر از آن‌ها برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق استفاده می‌کند. «ابزار تحقیق عبارت است از هر نوع وسیله یا روشی که برای سنجش، مشاهده، مصاحبه، یا گردآوری داده‌ها به کار می‌رود.»

۴- تعریف دشمن

در تعریف لغوی دشمن آمده است «دشمن» یعنی کس یا گروهی که با کسی یا چیزی مخالفت و خصومت دارد؛ ضد دوست» (معین، ۱۳۸۷، ص. ۱۲۳). در تعریف دشمن در ذیل واژه دشمن در فرهنگ عمید آمده است «دشمن» یعنی کسی که با کسی دشمنی دارد، بدخواه، خصم، ضد دوست» (عمید، ۱۳۷۶، ص. ۱۶۷). در تعریف دیگر در لغت‌نامه دهخدا آمده است «دشمن = خصم، بدخواه، کسی که قصد آزار یا ضرر رساندن به دیگری را دارد».

در تعریف اصطلاحی دشمن نوشته شده است:

الف) در علوم سیاسی و روابط بین‌الملل: «دشمن در اصطلاح، به شخص، گروه، دولت یا نهادهای گفته می‌شود که در تقابل آشکار یا پنهان با منافع، امنیت یا هویت یک ملت یا گروه قرار دارد و برای مقابله، تضعیف یا نابودی آن تلاش می‌کند» (بشیریه، ۱۳۹۲، ص. ۳۵).

ب) در علوم دینی و اخلاق اسلامی: «دشمن در اصطلاح اخلاقی، کسی است که در دل، نسبت به انسان عداوت و بغض دارد و آثار آن را در گفتار و رفتار نشان می‌دهد» (نراقی، ۱۳۷۸، ص. ۱۲۸).

ب: مبانی قرآنی

قرآن کریم با نگاهی ژرف، ریشه‌ها و شیوه‌های فریب دشمن را از جنبه‌های گوناگون اخلاقی، روان‌شناختی، اجتماعی و سیاسی تحلیل کرده است. دشمن در قرآن گاه عنوان شیطان دارد، گاه کفار و منافقان، و گاه مستکبران و فتنه‌گران. فریب دشمن یکی از ابزارهای کلیدی در جنگ نرم و نفوذ است.

در آیه ۴۸ سوره انفال می‌فرماید: «زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ» (انفال، ۴۸). شیطان اعمال آنان را در نظرشان زیبا جلوه داد.

یکی از مهم‌ترین ابزارهای دشمن، آرایش باطل به‌صورت حق است. دشمن با بزرگ کردن مفاهیم ضد اخلاقی مانند بی‌حجابی، تجمل، خودخواهی، و فردگرایی آن‌ها را در چشم مردم مطلوب جلوه می‌دهد.

ایجاد ترس و رعب روانی در دل مؤمنان: براساس مبانی قرآنی از دومین شگرد و روش دشمن ایجاد ترس و هراس در دل‌های مردان مؤمن است. در این مورد در آیه ۱۷۵ سوره آل عمران خداوند چنین اشاره نموده است: «إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ» (آل عمران، ۱۷۵). در حقیقت این شیطان است که دوستانش را [با شایعه‌پراکنی و گفتار وحشت‌زا، از رفتن به جهاد] می‌ترساند؛ پس اگر مؤمن هستید از آنان نترسید و از من بترسید. دشمن با بزرگ‌نمایی قدرت خود، ترس از جنگ، تحریم، انزوا و تهدید را در دل مسلمانان ایجاد می‌کند تا آنان را از مقاومت منصرف سازد. جنگ روانی بخشی از این فریب است.

پیام‌های این آیه این است که:

- ۱- هرگونه شایعه‌ای که مایه ترس و یأس مسلمانان گردد، شیطانی است: «إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ».
- ۲- شیوه ارباب و تهدید، سیاست دائمی قدرت‌های شیطانی است: «يُخَوِّفُ».
- ۳- افراد ترسوی میدان‌های نبرد، بار شیطان و تحت نفوذ شیطانند: «الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ».
- ۴- مؤمنان شجاع، از ولایت شیطان دورند: «الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ».
- ۵- ترس از خدا، زمینه فرمان‌پذیری و ترس از غیر خدا، زمینه فرمان‌گریزی است: «فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي» (با توجه به آیات قبل).
- ۶- مؤمن واقعی از غیر خدا نمی‌ترسد و می‌داند که ایمان از شجاعت جدا نیست (قرآنی، ۱۳۸۳، ص. ۸۷).

وعده‌های فریبنده و دروغین: در ذیل آیه‌های قرآنی دشمن در راستای فریب مسلمین آن‌ها را با انواع فریب‌های دروغین و وعده‌های واهی و فریبنده مورد چالش قرار می‌دهد. در این مورد خداوند متعال در ذیل آیه ۱۲۰ سوره نساء فرموده است: «يَعِدُّهُمْ وَيُؤْمِنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا» (نساء، ۱۲۰). شیطان به آنان وعده [دروغ] می‌دهد، و در آرزوهای سراب‌وار می‌اندازد، و جز وعده فریبنده به آنان نمی‌دهد. یعنی دشمن با وعده‌هایی مانند پیشرفت اقتصادی، امنیت، عادی‌سازی روابط با استکبار یا توسعه سیاسی، به دنبال تسلیم ذهنی و تضعیف مقاومت است. این وعده‌ها دروغین و فریب‌کارانه‌اند (جوادی آملی، ۱۳۸۵، ص. ۲۰۲). ایجاد فتنه، فساد و نفوذ: یکی از شگردهایی که قرآن از دشمن بیان کرده است، ایجاد فتنه‌انگیزی و فساد در جامعه اسلامی است. خداوند متعال در آیه ۱۰۳ اعراف به وضوح بیان می‌فرماید: «ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ» (اعراف، ۱۰۳). سپس بعد از پیامبران گذشته موسی را با آیات خود به سوی فرعون و اشراف و سران قومش فرستادیم؛ ولی آنان به آن آیات ستم ورزیدند. پس با تأمل بنگر که سرانجام مفسدین و تبهکاران چگونه بود؟

گفتار دوم: تحلیل فریب‌های دشمن در نگره قرآنی—حدیثی مقام معظم رهبری

الف: روش‌های عام

۱- ترویج فساد

یکی از روش‌های عام و مهم فریب‌کاری دشمن، ترویج فساد در ابعاد مختلف (اخلاقی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و اداری) است. این روش در زمره راهبردهای دیرپای و مخرب دشمنان است که با هدف تخریب بنیان‌های ارزشی، تضعیف حاکمیت و بی‌ثبات‌سازی جوامع مستقل صورت می‌گیرد.

دشمنان با استفاده از رسانه، فضای مجازی، تولیدات فرهنگی، و نفوذ در ساختارهای تصمیم‌ساز، تلاش می‌کنند فساد را در جامعه عادی‌سازی کنند. در بعد اخلاقی، از راه ترویج بی‌حجابی، آزادی جنسی، موسیقی مبتذل و روابط نامشروع، حیا و غیرت را هدف قرار می‌دهند. در حوزه اقتصادی و اداری، با نفوذ در لایه‌های مدیریتی، رشوه‌خواری، رانت‌پروری و ناکارآمدی را گسترش می‌دهند تا مشروعیت نظام را زیر سؤال ببرند. هدف نهایی این است که مردم نسبت به دین، قانون و عدالت بی‌اعتماد شوند و میل به اصلاح را از دست بدهند. رهبر انقلاب اسلامی بارها ترویج فساد را بخشی از جنگ ترکیبی دشمن دانسته‌اند (بیانات رهبری، ۱۳۸۳).

دشمن با ترویج فساد و ابتذال، به دنبال گرفتن عزت از جامعه اسلامی و مخدوش کردن نظام فکری و فرهنگی آن است. این راهبرد باعث می‌شود ارزش‌های دینی و اخلاقی جامعه تضعیف شود و زمینه برای نفوذ بیشتر دشمن فراهم گردد. در طول تاریخ، بی‌بصیرتی و غفلت مردم نسبت به برنامه‌های دشمن و خیانت نفوذی‌ها، عامل گسترش فساد و آسیب به دین بوده است (سعیدی، ۱۳۹۸، ص. ۱۲۴).

دشمنان اسلام زمانی که نتوانستند با حمله نظامی یا تحریم اقتصادی به جوامع اسلامی ضربه بزنند، از راه ترویج فساد، بی‌حجابی و بی‌عفتی، به‌ویژه در میان جوانان، وارد شدند. نمونه تاریخی آن، سقوط اندلس است که دشمنان با استفاده از زنان هرزه و ترویج بی‌بندوباری، جوانان مسلمان را منحرف کردند و پس از شکست مسلمانان، مساجد به کلیسا تبدیل شد. همین نقشه امروز برای ایران و سایر کشورهای اسلامی طراحی شده است (امینی، ۱۳۷۷، ص. ۱۸۹).

ترویج فساد، فحشا و بی‌حجابی، متلاشی کردن کانون خانواده و بی‌ارزش کردن ارزش‌های دینی و فرهنگی، از راهبردهای دشمن برای شکست ملت ایران و سایر جوامع اسلامی است. دشمنان به این نتیجه رسیده‌اند که تنها راه شکست ملت‌های مقاوم، ترویج فساد و از بین بردن ایمان و اخلاق است (حسینی، ۱۳۹۷).

ترویج فساد ابزاری راهبردی در جنگ نرم دشمنان است که با هدف ضربه به هویت دینی، تضعیف اراده و عزت ملی، فروپاشی خانواده و در نهایت نابودی نظام اسلامی به‌کار گرفته می‌شود. این راهبرد، سابقه تاریخی داشته و امروز نیز با ابزارهای نوین فرهنگی و رسانه‌ای دنبال می‌شود. مقابله با این توطئه نیازمند بصیرت، اقدام به‌موقع و تقویت ارزش‌های دینی و فرهنگی در جامعه است.

رهبر انقلاب اسلامی ترویج فساد را از مهم‌ترین راهبردهای دشمن برای ضربه به جامعه اسلامی می‌دانند. ایشان تصریح می‌کنند: دشمنان دین به‌عنوان یک استراتژی، نشر فساد و فحشاء در جوامع اسلامی و دینی را دنبال می‌کنند. دشمن از طریق باندهای فساد در تلاش است تا جوانان ما را به سوی تباهی سوق دهد، ولی ما با این مفسدان در هر کجا باشند، با شدت برخورد می‌کنیم، زیرا آن‌ها را تباه‌کننده کشور می‌دانیم (بیانات رهبری، ۱۳۸۶).

۲- تضعیف ارزش‌های دینی

یکی از روش‌های مهم فریب‌کاری دشمنان در جنگ نرم، تضعیف ارزش‌های دینی و تزلزل باورهای ایمانی مردم است. دشمن با طرح شبهات در حوزه عقاید، تحقیر شعائر دینی، و ترویج سبک زندگی سکولار، می‌کوشد دین را از صحنه اجتماع به حاشیه براند. استفاده از رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی و حتی تولیدات هنری در جهت «بی‌اعتبارسازی دین» و ارائه چهره‌ای عقب‌مانده، خشن یا ناکارآمد از آموزه‌های اسلامی، از راهکارهای رایج در این مسیر است. در واقع، تضعیف دین، مقدمه‌ای برای فروپاشی مقاومت فرهنگی و سلطه‌پذیری سیاسی و اقتصادی است. رهبر معظم انقلاب اسلامی در این باره می‌فرماید: «یکی از ابزارهای دشمن در جنگ نرم، سست کردن ایمان مردم، بی‌رنگ کردن انگیزه‌های دینی، و به فراموشی سپردن اهداف دینی در جامعه است» (بیانات رهبری، ۱۳۸۸).

تضعیف ارزش‌های دینی یکی از مهم‌ترین راهبردهای دشمنان برای ضربه زدن به جوامع اسلامی است و به‌عنوان روش دوم پس از ترویج فساد، نقش کلیدی در جنگ نرم و عملیات روانی دشمن ایفا می‌کند. دشمنان با تحریف مفاهیم دینی، ارائه تفسیرهای نادرست از قرآن و سنت، و ایجاد قرائت‌های انحرافی مانند «اسلام سکولار» یا «اسلام رحمانی»، تلاش می‌کنند کارکرد اجتماعی و سیاسی دین را کم‌رنگ جلوه دهند و دین را به حوزه فردی محدود کنند. این جریان‌ها با ترویج تفسیرهای حداقلی از دین، سعی دارند باورهای دینی را از عرصه اجتماع و سیاست حذف کنند و نقش دین را در اداره جامعه بی‌اثر سازند (رمضانی گیلانی، ۱۴۰۳، ص. ۱۲۴).

تضعیف باورهای اعتقادی و معنویت‌زدایی: دشمنان با تضعیف باورهای اعتقادی، روحیه معنویت را در افراد و به‌ویژه جوانان کاهش می‌دهند. این امر موجب می‌شود افراد در برابر فساد و انحرافات آسیب‌پذیرتر شوند و جامعه نسبت به ارزش‌های دینی بی‌تفاوت گردد. معنویت‌گریزی و کم‌رنگ شدن باورهای دینی، زمینه‌ساز اصلی گسترش فساد و آسیب‌های اجتماعی است.

همچنان رهبر انقلاب اسلامی می‌فرماید:

دشمنان این انقلاب وقتی خواسته‌اند در طول این مدت به این انقلاب و این نظام صدمه‌ای وارد کنند آماج حملات آن‌ها چه بوده است؟ آماج حملات دشمنان دو نقطه اساسی است: یکی دین، یکی مردم و وفاداری آن‌ها. می‌دانند که اگر این انقلاب، یک انقلاب دینی نبود قدرت مقاومت نداشت؛ چون دین است که پیروان خود را از تسلیم شدن در مقابل ظلم منع می‌کند، به مقابله با ظالم تشویق می‌کند؛ عدالت و آزادی و معنویت و

پیشرفت را به زندگی انسان‌ها پیشنهاد می‌کند. این خصوصیت دین است؛ پس آن نظامی که بر مبنای دین باشد معنی ندارد که تسلیم فشار و زور دشمنان و زورگویان و زیاده‌طلبان بشود. اگر عنصر دین در این انقلاب نبود، ممکن بود مسئولین انقلاب و سرکردگان انقلاب با گرفتن یک امتیازی در مقابل دشمن کوتاه بیایند و راه را برای سلطه دوباره دشمن باز کنند؛ اما چون دین ستون فقرات این انقلاب است چنین چیزی تاکنون پیش نیامده است و بعد از این هم پیش نخواهد آمد (بیانات رهبری، ۱۳۸۹).

۳- تفرقه‌افکنی و اضمحلال یکپارچگی ایران

تفرقه‌افکنی یکی از مؤثرترین و خطرناک‌ترین روش‌های فریب‌کاری دشمنان در جنگ نرم و جنگ شناختی است. دشمن با شناخت دقیق از تفاوت‌های مذهبی، قومی، زبانی، فرهنگی، طبقاتی و حتی سلیقه‌ای در جوامع اسلامی، تلاش می‌کند این تفاوت‌ها را به شکاف‌های جدی تبدیل کند و از آن‌ها برای تضعیف انسجام ملی و دینی بهره‌برداری نماید. این راهبرد با هدف «جداسازی ملت‌ها از هم، شکستن اتحاد درونی و تسهیل سلطه» دنبال می‌شود.

دشمنان خارجی، به‌ویژه قدرت‌های استکباری مانند آمریکا و انگلیس، با استفاده از رسانه‌های فراملی، شبکه‌های اجتماعی، عناصر نفوذی و حتی محافل علمی یا فرهنگی، دوگانه‌هایی همچون شیعه/سني، ترک/فارس، زن/مرد، مذهبی/غیرمذهبی، انقلابی/رفرم‌طلب، سنتی/مدرن، مرکز/حاشیه را برجسته می‌کنند؛ سپس این دوگانه‌ها را به تضاد، دشمنی و نزاع بدل می‌سازند تا جامعه را از درون دچار فرسایش کند. قرآن کریم در سوره آل عمران، آیه ۱۰۳، مسلمانان را به اعتصام به حبل‌الله و پرهیز از تفرقه فراخوانده و یادآور می‌شود: «وَلَا تَفْرَقُوا». همچنین رهبر معظم انقلاب اسلامی تصریح دارند: «تفرقه، شمشیر زهرآلود دشمن است؛ اگر ما غفلت کنیم و بر طبل اختلاف بکوبیم، دشمن پیروز خواهد شد» (بیانات رهبری، ۱۳۹۴). تفرقه‌افکنی نه‌تنها انسجام سیاسی و اجتماعی را هدف می‌گیرد، بلکه ایمان، وحدت دینی و قدرت مقاومت را نیز نابود می‌کند؛ مقابله با آن، هوشیاری، بصیرت، وحدت کلمه، و شناسایی و رسوا کردن عوامل نفوذی را می‌طلبد.

دشمن می‌خواهد ایران نباشد؛ دشمن می‌خواهد یکپارچگی و تمامیت ارضی ایران نباشد. دشمن می‌خواهد پرچم اسلام بالای سر این ملت در اهتزاز نباشد. دشمن می‌خواهد در رأس این حکومت کسانی مثل رژیم گذشته، نوکرها و دست‌نشانده‌های خودش بر سر کار باشند. البته که دشمنان جهانخوار حاضر نیستند یک ملت مستقل را با اتکا به نفس، با اعتماد به خدا، با تکیه به دین اسلام ببینند؛ آن‌هم در چنین منطقه حساسی از عالم و با این احساس عظمتی که در این ملت هست و احساس همدردی‌ای که نسبت به مسلمانان دارند (بیانات رهبری، ۱۳۹۷).

در قضیه قومیت‌ها که دشمنان کمین گرفته‌اند، پشت خم کرده‌اند تا بلکه بتوانند به نحوی بین قومیت‌های ایرانی که در طول تاریخ در کنار هم زندگی کردند اختلاف ایجاد کنند، باید هوشیارتر و مواظب‌تر باشید. این‌ها آن نقطه‌هایی است که دشمن می‌خواهد ازشان استفاده کند؛ باید در مقابل این‌ها ایستاد.

آن‌ها می‌خواهند شیعه در مقابل سنی، سنی در مقابل شیعه، دل‌ها از هم چرکین، نسبت به هم بدبین؛ آن‌ها این را می‌خواهند. برای همین است که من اعلام کردم، باز هم تأکید می‌کنم: خط قرمز از نظر نظام اسلامی و از نظر ما عبارت است از اهانت به مقدسات یکدیگر. آن کسانی که نادانسته، از روی غفلت، گاهی از روی تعصب‌های کور و بی‌جا، چه سنی و چه شیعه به مقدسات یکدیگر توهین می‌کنند، نمی‌فهمند چه می‌کنند. بهترین وسیله برای دشمن همین‌ها هستند؛ بهترین ابزار در دست دشمن همین‌ها هستند؛ این خط قرمز است (بیانات رهبری، ۱۳۸۸).

۴- ایجاد ناامیدی

یکی از مهم‌ترین فریب‌های دشمن از دیدگاه مقام معظم رهبری (ره)، ایجاد ناامیدی در جامعه، به‌ویژه در میان جوانان و نخبگان است. رهبر انقلاب بارها تأکید کرده‌اند که دشمن با ابزارهای رسانه‌ای، تبلیغاتی و روانی تلاش می‌کند تصویر سیاهی از آینده ایران ارائه دهد و مردم را نسبت به پیشرفت‌ها، دستاوردها و ظرفیت‌های درونی کشور بدبین سازد.

دشمن با بهره‌گیری از جنگ ترکیبی و عملیات روانی، سعی دارد روح امید را در ملت ایران تضعیف کند. در این راستا، رسانه‌های بیگانه با بزرگ‌نمایی مشکلات اقتصادی، اغتشاشات و نارسایی‌های مدیریتی، چنین القا می‌کنند که کشور در بن‌بست قرار دارد و راه نجاتی جز تسلیم در برابر خواست‌های غرب وجود ندارد. رهبر انقلاب در بیانیه گام دوم، صراحتاً فرمودند:

«هیچ بن‌بستی در کشور وجود ندارد، آینده روشن است و جوانان باید با امید حرکت کنند» (بیانیه گام دوم، ۱۳۹۷).

همچنین در سخنرانی‌های متعددی، مانند سخنرانی ۱۴ خرداد ۱۴۰۱، تأکید کردند که دشمن از رشد علمی، استقلال سیاسی و نفوذ منطقه‌ای ایران عصبانی است و به همین دلیل، راهبرد جنگ روانی برای مأیوس‌سازی مردم را در پیش گرفته است.

همچنان رهبر معظم انقلاب اسلامی تأکید کرده‌اند: اگر دشمن بتواند مردم ما را، جوانان ما را، قشرهای ما را نسبت به آینده این حرکتشان ناامید کند، ضربه خود را زده است. این خطر عمده است؛ لذا شما می‌بینید با انواع و اقسام روش‌ها، بیان‌ها، زبان‌ها و شیوه‌ها سعی می‌کنند دل‌ها را نسبت به تداوم این حرکت پرافتخار اسلامی مردد و مأیوس کنند و امید را از آن‌ها بگیرند. این مهم‌ترین خطر است (بیانات رهبری، ۱۳۷۹).

چرا ملت ایران امیدوار نباشد؟ دشمن که می‌خواهد ملت ایران امیدوار نباشند، در تبلیغات و شایعه‌پراکنی‌ها و دروغ‌سازی‌های خود این نומیدی را منعکس می‌کند. خدا می‌داند که در این روزها چقدر شایعه دروغ به دست دشمن در میان جامعه ما منتشر کردند؛ من، دائماً در جریان این شایعات قرار می‌گیرم و می‌دانم که مخصوصاً چه شایعاتی را حتی در بعضی از شهرها به‌وسیله همین رادیوها و معدود عناصر خودفروخته خائن پشت به خدا و خلق کرده منتشر می‌کند (بیانات رهبری، ۱۳۷۷).

دشمن امیدوار است که از طریق ایجاد دودستگی و اختلاف در میان ما نفوذ کند. این کار بسیار ظریف و دقیقی است که روی آن سرمایه‌گذاری می‌کند. این طور نیست که ما بگوییم دشمن می‌خواهد تفرقه‌افکنی کند، ما هم مشت‌ها را گره می‌کنیم و شعار می‌دهیم و نمی‌گذاریم دشمن به اهدافش برسد؛ خیر، او روش‌ها و مکانیسم‌های بسیار حساب‌شده و دقیقی را برای این کار دارد؛ لذا ما باید هوشیار باشیم (بیانات رهبری، ۱۳۹۸).

۵- ایجاد بی‌اعتمادی در جامعه

رهبر انقلاب بارها تأکید کرده‌اند که دشمن با بهره‌گیری از رسانه‌های معاند، شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی، می‌کوشد مردم را نسبت به نهادهای حاکمیتی، کارآمدی نظام، صداقت مسئولان، و حتی نسبت به یکدیگر بی‌اعتماد کند. ایشان در دیدار با اعضای مجلس خبرگان (۳ شهریور ۱۴۰۱) فرمودند:

«یکی از کارهای مهم دشمن، ایجاد بی‌اعتمادی در دل مردم است؛ بی‌اعتمادی نسبت به مسئولین، نسبت به آینده کشور، نسبت به یکدیگر...»

بی‌اعتمادی اجتماعی اگر فراگیر شود، موجب کاهش مشارکت مردم در امور سیاسی، اجتماعی و اقتصادی می‌شود و راه را برای نفوذ دشمن هموار می‌سازد. در سخنرانی ۱۴ خرداد ۱۴۰۲، رهبر معظم انقلاب هشدار دادند که دشمن با دروغ‌پردازی و تحریف واقعیت‌ها، می‌خواهد مردم را نسبت به صداقت مسئولان و نهادهای انقلابی بدبین کند.

ابزار اصلی دشمن در این زمینه، رسانه و جنگ ادراکی است. با انتشار اخبار جعلی، شایعه‌سازی، تحریف عملکردها، و حتی تخریب شخصیت‌ها، افکار عمومی را هدف قرار می‌دهد تا مردم گمان کنند نظام به فکر آن‌ها نیست یا دچار فساد و ناکارآمدی شده است.

رهبر انقلاب در این زمینه فرمودند: «رسانه‌های بیگانه هدف‌شان سلب اعتماد مردم از مسئولان و تزریق یأس و بی‌اعتمادی است» (بیانات رهبری، ۱۳۹۹).

ب: روش‌های خاص

۱- ایجاد فحشا در محیط جامعه

در نگره قرآن و حدیث و به‌ویژه از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای، روش‌های خاص فریب دشمن به‌نوعی ابزارهای روانی، فرهنگی و استراتژیک جهت مقابله با تهدیدات دشمن شناخته می‌شوند که هدف اصلی آن‌ها گمراه‌سازی دشمن، ایجاد اختلال در برنامه‌های او و حفظ امنیت و پیشرفت جامعه اسلامی است.

ایجاد فحشا و فساد اخلاقی در جامعه به‌عنوان یک روش نفوذ و تضعیف از سوی دشمن در نگره رهبر انقلاب، بخشی از تهاجم فرهنگی دشمن به‌شمار می‌آید. ایشان بارها به‌عنوان «نقشه دشمن» از اشاعه فساد و فحشا در محیط‌های اجتماعی نام برده‌اند تا ارزش‌های دینی و اخلاقی را تخریب کنند و جامعه را از داخل متزلزل سازند. در قرآن نیز به گسترش فساد و فحشا اشاره شده که دشمنان اسلام با به‌کارگیری این روش تلاش دارند بنیان‌های تمدن اسلامی را سست کنند. رهبر انقلاب این نوع عملیات دشمن را بخشی از جنگ نرم خوانده‌اند که باید با بصیرت و مقاومت در برابر آن مقابله شود.

در نگاه آیت الله خامنه‌ای، یکی از راهبردهای مهم دشمن برای نفوذ و تسلط بر جوامع اسلامی، «گسترش فحشا و فساد اخلاقی» است. ایشان با استناد به آیات قرآن کریم، از جمله آیه ۱۹ سوره نور می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ...»، هشدار می‌دهند که اشاعه فحشا، نه تنها عملی شیطانی، بلکه راهبردی برای تضعیف باورهای دینی و اخلاقی در جامعه ایمانی است.

ایشان در بیانات متعدد، مانند سخنرانی در تاریخ ۱۳۸۰/۱۰/۱۱، اشاره می‌کنند که دشمنان، به‌ویژه نظام سلطه به رهبری آمریکا و صهیونیسم جهانی، با بهره‌گیری از ابزارهای فرهنگی مانند سینما، ماهواره، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، تلاش دارند تا جامعه اسلامی را از درون تهی کنند. این تهی‌سازی، با زدودن حیا، شکستن قبح گناه، و عادی‌سازی روابط ناسالم بین زنان و مردان، مسیر سقوط جامعه را فراهم می‌سازد.

۲- تحریم اقتصادی و اسراف

تحریم اقتصادی یکی از ابزارهای فشار و فریب دشمن است که رهبری آن را جزو راهبردهای تضعیف ملت مسلمان و نظام اسلامی می‌داند. این روش، با هدف فلج کردن اقتصاد، ایجاد نارضایتی عمومی و کاهش توان دفاعی به کار گرفته می‌شود. رهبری تأکید دارند که مواجهه با تحریم‌ها باید بر پایه شناخت دقیق دشمن و مقاومت‌سازی اقتصادی با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی باشد. به عبارت دیگر، تحریم اقتصادی را باید فرصتی برای خوداتکایی و افزایش قدرت داخلی دانست و فریب دشمن در این حوزه را با تدابیر و هوشمندی خنثی کرد. تحریم اقتصادی در نگره آیت الله خامنه‌ای موضوعی کلیدی و پیچیده است که هم تهدیدی جدی و هم فرصتی برای رشد و خودکفایی محسوب می‌شود. ایشان تحریم‌های اقتصادی، به‌خصوص تحریم‌های آمریکا را نوعی جنایت علیه ملت ایران می‌دانند که هدفش فلج کردن اقتصاد و ضربه زدن به معیشت مردم است. به گفته رهبر انقلاب، تحریم‌ها گاهی حتی تا حدی شدت یافته که اجازه تأمین دارو و تجهیزات پزشکی را نمی‌دهند که این مصداق بارز جنایت است.

در عین حال، آیت الله خامنه‌ای تحریم‌ها را تنها یک مشکل صرف اقتصادی نمی‌داند، بلکه این فشارها فرصتی برای شکوفایی ظرفیت‌های داخلی و افزایش توان ملی تلقی می‌کند. به اعتقاد ایشان، تحریم‌ها کشور را وادار می‌کند که به جای وابستگی به واردات، به تولید داخلی روی آورد، فناوری را بومی‌سازی کند و از جوانان نخبه و شرکت‌های دانش‌بنیان بهره‌برد. این تحول باعث شده است که بخش قابل توجهی از کالاهای اساسی و تجهیزات راهبردی در داخل ساخته شود که در شرایط قبل تحریم، امکان‌ناپذیر بود (بیانات رهبری، ۱۳۹۸). ایشان توصیه کرده‌اند که در مواجهه با تحریم‌ها، اقتصاد کشور را معطل رفع تحریم‌ها نکنیم؛ بلکه باید برنامه‌ریزی اقتصادی را با فرض تداوم تحریم‌ها انجام داد و بر مصون‌سازی اقتصاد و توسعه ظرفیت‌های داخلی تمرکز کرد. از این رو، پرهیز از «شرطی کردن اقتصاد» و اتکا به ظرفیت‌ها و مدیریت کارآمد از اصول کلیدی رهبر انقلاب در این زمینه است (تاجه بند، ۱۳۹۷، ص. ۱۲۶).

۲- شایعه‌سازی غلط

یکی از شیوه‌های اساسی دشمن برای فریب و ضربه‌زدن به جوامع اسلامی، «شایعه‌سازی» و انتشار اخبار غلط و جهت‌دار است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای این روش را از حربه‌های ثابت دشمنان اسلام دانسته و با استناد به آیات قرآن و سیره نبوی، بارها بر خطر آن هشدار داده‌اند.

آیت‌الله خامنه‌ای شایعه‌سازی و دروغ‌پراکنی را یکی از مهم‌ترین ابزارهای روانی و جنگ نرم دشمنان علیه نظام جمهوری اسلامی می‌دانند که هدف آن ایجاد تردید، بدبینی و اختلاف‌افکنی میان مردم و مسئولان است. ایشان بارها هشدار داده‌اند که دشمنان در فضای جنگ نرم با استفاده از تبلیغات هدفمند، شایعات دروغین و تهمت‌زنی سعی می‌کنند مردم را نسبت به یکدیگر، مسئولان و حتی اصل انقلاب بدبین کنند تا جامعه دچار تفرقه و نفاق شود.

رهبر انقلاب نمونه‌هایی از این شایعه‌سازی‌ها را در دوران پس از انتخابات ریاست‌جمهوری ذکر کرده‌اند که دشمنان به‌بانه اختلافات انتخاباتی، فضا را برای ایجاد ناامنی روانی و نفوذ عناصر مخرب بسیج کردند، اما به دلیل بصیرت مردم موفق نشدند. ایشان تأکید دارند که مردم باید با قدرت بصیرت، حقایق را شناخته و افراد خائن و سوءاستفاده‌گر را از مردم عادی متمایز کنند تا نگذارند شایعات در فضای جامعه ریشه بدوانند.

۳- نشر اطلاعات نادرست

یکی از پیچیده‌ترین و در عین حال مؤثرترین ابزارهای دشمن در جنگ نرم، نشر اطلاعات نادرست است؛ راهبردی که در سطح رسانه‌ای، فضای مجازی و حتی تولید علم، به کار گرفته می‌شود. آیت‌الله خامنه‌ای این تاکتیک را جزئی اساسی از «جنگ روانی» و «جنگ ترکیبی» دشمن می‌دانند که هدف آن تخریب افکار عمومی و تحریف حقیقت است.

آیت‌الله خامنه‌ای نشر اطلاعات نادرست را یکی از مهم‌ترین ابزارهای جنگ نرم دشمن علیه جمهوری اسلامی می‌داند. ایشان تأکید می‌کنند که این جنگ نرم، برخلاف جنگ سخت، آشکار و قابل درک نیست، اما اثر آن بسیار گسترده‌تر و عمیق‌تر است و هدف اصلی‌اش تغییر باورهای مردم و استحاله جمهوری اسلامی زیر پوشش ظاهری حفظ نظام است.

در بیانات ایشان، «جنگ نرم» به معنای استفاده از نفوذ، دروغ، شایعه‌پراکنی و تحریف واقعیت‌ها تعریف شده است که بر قلب‌ها و افکار مردم تأثیر می‌گذارد و موجب ایجاد تردید، بی‌اعتمادی و حتی ناامیدی در میان مردم؛ نشر اطلاعات نادرست به‌صورت گسترده در رسانه‌ها و فضای مجازی انجام می‌گیرد و به‌وسیله تکنولوژی‌های نوین رسانه‌ای، با هدف تأثیرگذاری بر افکار عمومی، جوانان و نخبگان هدایت می‌شود.

ایشان در تاریخ ۱۳۹۷/۰۸/۱۲ فرمودند: یکی از کارهای دشمن در جنگ نرم، پخش اطلاعات غلط و نادرست است؛ اطلاعاتی که ظاهراً علمی، واقعی یا خبری است، اما هدف آن گمراه کردن و شکل‌دهی جهت‌دار به افکار عمومی است.

این نوع فریب، گاه در قالب جعل خبر، گاه آمارسازی دروغین، تحریف گفته‌ها، و یا ارائه تحلیل‌های یک‌سویه و مغرضانه صورت می‌گیرد. دشمن با تولید انبوه اطلاعات غلط، مخاطب را دچار ابهام، تردید، و بی‌اعتمادی می‌کند.

مستندات قرآنی:

قرآن کریم در آیه ۱۶۹ سورة آل عمران به یکی از نمونه‌های بزرگ تحریف و اطلاعات دروغ در جنگ اُحد اشاره می‌کند که منافقان با نشر آن، می‌خواستند روحیه مسلمانان را تضعیف کنند: «وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا» (آل عمران، ۱۶۹). این آیه، پاسخ به شایعه‌ای بود که با هدف دلسرد کردن مردم از جهاد و مقاومت پخش شد. در سورة بقره، آیه ۱۴، منافقانی معرفی می‌شوند که دوچهره‌اند؛ در حضور مؤمنان ادعای همراهی دارند، اما در واقع کارشان فریب است: «وَإِذَا خَلَوْا إِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ» (بقره، ۱۴). این آیه نشان می‌دهد نشر اطلاعات نادرست و دروغین، یکی از ابزارهای اصلی نفاق و تخریب اجتماعی است.

در سیره نبوی و روایات:

از پیامبر اسلام (ص) روایت است: «من نشر باطلاً فهو شريك في وزره» (نوری، ۱۴۱۴، ص. ۶۷۸). کسی که باطل را نشر دهد، در گناه آن شریک است.

۴- تشکیل گروه‌های معارض

از جمله روش‌های راهبردی دشمن در جهت فریب و فروپاشی جوامع اسلامی، تشکیل گروه‌های معارض داخلی، حمایت از مخالفان سیاسی، و ایجاد اختلافات درون‌گروهی است. آیت‌الله خامنه‌ای در تبیین این روش، آن را شیوه‌ای شیطانی و تاریخی می‌داند که مستکبران برای تضعیف جبهه حق به کار می‌برند. آیت‌الله خامنه‌ای تشکیل گروه‌های معارض و جریان‌های موازی را از مهم‌ترین روش‌های دشمن در میدان جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی می‌داند. این روش به عنوان یک نوع نفوذ دشمن در داخل ساختارهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تعریف شده که هدف آن ایجاد تفرقه، اختلاف و تضعیف انسجام ملی است. رهبر انقلاب بارها به وجود تشکیل گروه‌ها و حزب‌های موازی تحت عنوان گروه‌های دلسوز و انقلابی اشاره کرده‌اند که در واقع در مسیر اهداف دشمن حرکت می‌کنند. ایشان این گروه‌ها را تلاش دشمن برای ایجاد خطوط موازی، رقیب‌سازی و انحراف نیروهای اصیل و متدین معرفی می‌کنند تا نیروهای جوان و مؤمن را از مسیر اصلی انقلاب و مبارزه منحرف کنند. به عنوان مثال، خطاب به جوانان و گروه‌های انقلابی گفته‌اند که دشمن با راه‌اندازی تشکلهای موازی قصد دارد آنان را سردرگم کرده و از صفوف بسیج و جبهه حق جدا کند (بیانات رهبری، ۱۳۹۷).

همچنین رهبر انقلاب تأکید کرده‌اند که هدف اصلی از این اقدام، استحاله درونی نظام اسلامی و تغییر باورهای مردم است. دشمن می‌کوشد با ایجاد شکاف‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، و به‌خصوص ایجاد

اختلاف در صفوف مسئولان و کارگزاران، بنیان‌های نظام را متزلزل کند. این شکاف‌سازی باعث فرسایش نیروی ایمان و امید جوانان و تضعیف حس اتحاد و مقاومت می‌شود.

ایشان با توجه به اهمیت وحدت، همواره بر بصیرت‌افزایی، هوشیاری و حضور فعال نیروهای انقلابی در تمامی عرصه‌ها تأکید می‌کنند تا نقشه‌های دشمن نقش بر آب شود. توصیه رهبر انقلاب این است که به‌جای اختلاف افکنی و ایجاد خطوط موازی، همه باید زیر سایه انقلاب و نظام با هدف مشترک حرکت کنند و اختلافات را به نفع دشمن بازتاب ندهند.

نکته مهم دیگر این که رهبر معظم انقلاب، جنگ نرم را بسیار پیچیده‌تر و عمیق‌تر از جنگ نظامی می‌داند و می‌گوید دشمن در این جنگ از ظرفیت‌های وسیع فکری، سیاسی، هنری و رسانه‌ای استفاده می‌کند و لشکر عظیمی از نخبگان و فعالان فرهنگی به کار گرفته است که با برنامه‌ریزی دقیق، سعی در تغییر باورها و تضعیف ایمان مردم دارند. در این میان، جریان‌های معارض داخل کشور، به اصطلاح «خطوط موازی»، بخشی از اهرم‌های نرم دشمن برای پیشبرد این اهداف هستند.

دشمن با بهره‌گیری از رسانه‌ها، سرویس‌های اطلاعاتی و منابع مالی گسترده، گروه‌هایی را در درون کشورهای اسلامی سازماندهی می‌کند؛ این گروه‌ها ممکن است ظاهراً قومی، مذهبی یا مدنی باشند، اما در عمل، مأموریتشان برهم‌زدن انسجام ملی و مشروعیت‌زدایی از نظام حاکم است.

۵- نفوذ در نهادهای تصمیم‌ساز

از دیگر ابزارهای خاص فریب دشمن در مواجهه با جمهوری اسلامی ایران، نفوذ در نهادهای تصمیم‌ساز است. هدف اصلی این راهبرد، ایجاد اختلال در فرایند تصمیم‌گیری کلان کشور و تغییر جهت‌گیری‌های آن به سمت خواست و منافع دشمن است. مقام معظم رهبری بارها هشدار داده‌اند که «نفوذ» خطری بزرگ‌تر از تهدید نظامی و اقتصادی است؛ زیرا تهدیدات آشکار را می‌توان مدیریت کرد، اما نفوذ پنهان در ساختارها می‌تواند ریشه‌ای‌ترین ضربه‌ها را وارد کند.

اهداف دشمن از نفوذ

۱. تغییر محاسبات مسئولان: مهم‌ترین هدف نفوذ، تغییر در تحلیل و برآورد مسئولان نسبت به تهدیدها و فرصت‌هاست؛ به گونه‌ای که تصمیم‌گیری آنان به نفع دشمن تمام شود.

۲. اختلال در سیاست‌گذاری کلان: دشمن تلاش دارد سیاست‌های کلان نظام در عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی، و امنیتی را به مسیر دلخواه خود منحرف کند.

۳. جلوگیری از انسجام داخلی: با القای دوگانگی‌های کاذب و ایجاد اختلاف میان نهادهای تصمیم‌گیر، همبستگی ملی تضعیف می‌شود.

۴. زمینه‌سازی برای تغییر رفتار یا براندازی نرم: نفوذ در سطوح تصمیم‌ساز مقدمه‌ای برای تغییر رفتار جمهوری اسلامی در سیاست‌های راهبردی همچون مقاومت، حمایت از جبهه مقاومت، یا پیشرفت علمی است.

نمونه‌های تاریخی و معاصر

جریان نفوذ در مذاکرات هسته‌ای: دشمن کوشید از طریق پیشنهاد کارشناسان خارجی و فشارهای رسانه‌ای، تیم مذاکره‌کننده ایران را به سمت پذیرش خواسته‌های خود سوق دهد. نفوذ در عرصه اقتصادی: از طریق توصیه سیاست‌های تعدیل ساختاری یا پیروی بی‌چون‌وچرا از نسخه‌های نهادهای بین‌المللی همچون IMF و بانک جهانی. نفوذ فرهنگی و دانشگاهی: استفاده از دوره‌های آموزشی، بورسیه‌ها و همایش‌های بین‌المللی برای تأثیرگذاری بر نخبگان و بازتولید گفتمان غربی در داخل کشور.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تحلیل و بررسی فریب‌های دشمن در نگره قرآنی-حدیثی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (ره) نشان داد که فریب دشمن نه پدیده‌ای مقطعی، بلکه راهبردی مستمر، سازمان‌یافته و چندلایه در مواجهه با جوامع اسلامی، به‌ویژه جمهوری اسلامی ایران است. بر اساس یافته‌های تحقیق، دشمن با درک ناتوانی خود در غلبه از طریق جنگ سخت، تمرکز اصلی خود را بر جنگ نرم، جنگ شناختی و عملیات فریب در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و رسانه‌ای معطوف کرده است.

بررسی مبانی قرآنی نشان داد که فریب، از ابزارهای دیرینه شیطان، منافقان و مستکبران بوده و قرآن کریم با صراحت به شگردهایی همچون زیانمایی باطل، ایجاد ترس، وعده‌های دروغین، فتنه‌انگیزی، شایعه‌سازی و تحریف حقیقت اشاره کرده است. این شگردها، همان الگوهایی هستند که امروز نیز در قالب‌های نوین رسانه‌ای، اقتصادی و سیاسی توسط دشمنان اسلام به کار گرفته می‌شوند. در اندیشه مقام معظم رهبری، این الگوهای قرآنی به‌صورت دقیق بر وضعیت معاصر تطبیق داده شده و به‌عنوان اجزای اصلی جنگ ترکیبی دشمن معرفی می‌گردند.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مهم‌ترین روش‌های عام فریب دشمن شامل ترویج فساد، تضعیف ارزش‌های دینی، تفرقه‌افکنی، ایجاد ناامیدی و بی‌اعتمادی اجتماعی است. این روش‌ها با هدف فرسایش تدریجی ایمان، انسجام اجتماعی و سرمایه اجتماعی نظام اسلامی دنبال می‌شوند. همچنین، روش‌های خاص دشمن مانند اشاعه فحشا، تحریم اقتصادی، شایعه‌سازی، نشر اطلاعات نادرست، تشکیل گروه‌های معارض و نفوذ در نهادهای تصمیم‌ساز، نشان‌دهنده عمق و پیچیدگی عملیات فریب در عصر حاضر است.

در مقابل این تهدید چندبعدی، رهبر معظم انقلاب راهبردهایی همچون تقویت بصیرت دینی، حفظ وحدت ملی، امیدآفرینی، اقتصاد مقاومتی، استقلال فرهنگی و رسانه‌ای، و هوشیاری در برابر نفوذ را به‌عنوان مؤلفه‌های اساسی مقاومت فعال معرفی می‌کنند. یافته‌های پژوهش تأکید می‌کند که مقابله با فریب دشمن، صرفاً با اقدامات مقطعی یا واکنشی ممکن نیست، بلکه نیازمند رویکردی جامع، هماهنگ و مبتنی بر هم‌افزایی میان آموزه‌های دینی، نهادهای اجتماعی، رسانه‌ها و سیاست‌های کلان نظام است.

در مجموع، این تحقیق نشان می‌دهد که شناخت دقیق انواع فریب‌های دشمن و بهره‌گیری از چارچوب قرآنی-حدیثی ارائه‌شده در بیانات مقام معظم رهبری، می‌تواند مبنایی علمی و راهبردی برای تقویت تاب‌آوری ملی، حفظ هویت اسلامی-انقلابی و خنثی‌سازی تهدیدهای نوین دشمن فراهم آورد.

منابع

قرآن کریم.

- باقری دولت‌آبادی، علی و التیام‌نیا، رضا. (۱۴۰۴). مشکلات فرهنگی جهان اسلام و راهکارهای آن از دیدگاه امام خمینی. فصلنامه پژوهش‌های معاصر انقلاب اسلامی، ۳(۸).
- بخاری، محمد بن اسماعیل. (۱۴۰۲). صحیح بخاری. تهران: دارالکتب الاسلامیه.
- برهانیان، عبدالحسین. (۱۳۸۳). دشمن‌شناسی در قرآن. تهران: انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- بشیری، حسین. (۱۳۸۸). آموزش علم سیاست. تهران: نشر نی.
- پوردستان، احمد رضا. (۱۳۹۰). راهبردهای جنگ نرم و جنگ روانی. تهران: دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش.
- تاجه‌بند، علیرضا. (۱۴۰۰). منظومه مصون‌سازی اقتصاد کشور در شرایط تحریم اقتصادی در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. مطالعات اقتصاد سیاسی بین‌الملل، ۴(۲)، ۵۳-۷۰.
- تاجیک، محمدرضا. (۱۳۸۷). قدرت، دانش و گفتمان در سیاست. تهران: نشر نی.
- ترمذی، محمد بن عیسی. (۱۴۰۲). سنن ترمذی. تهران: انتشارات اسلامی.
- جعفریان، رسول. (۱۳۸۳). جریان‌ها و اندیشه‌های سیاسی معاصر ایران. قم: نشر علم.
- جعفریان، رسول. (۱۳۸۷). تاریخ سیاسی اسلام. قم: نشر علم.
- جوادی آملی، عبدالله. (۱۳۸۶). تفسیر تسنیم. قم: مرکز نشر اسراء.
- حافظ‌نیا، محمدرضا. (۱۳۸۹). مبانی روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: انتشارات سمت.
- حر عاملی، محمد بن حسن. (۱۴۰۲). مستدرک الوسائل. تهران: دارالکتب الاسلامیه.
- حر عاملی، محمد بن حسن. (۱۴۰۹). وسائل الشیعة. قم: مؤسسه آل‌البیت (ع).
- حسینی، سید کمال. (۱۳۸۶). دشمن‌شناسی از دیدگاه قرآن. تهران: لوح محفوظ.
- خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۰). انسان ۲۵۰ ساله. تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری انقلاب اسلامی (صهبا).
- خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۱). شرح دعای مکارم‌الاخلاق. تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری انقلاب اسلامی (صهبا).
- خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۲). جهاد و شهادت در اسلام. تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری انقلاب اسلامی.
- خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۴). طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن. تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری انقلاب اسلامی.
- خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۶). دشمن‌شناسی. تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری انقلاب اسلامی.
- خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۷). بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی. تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری انقلاب اسلامی.
- خمینی، روح‌الله. (۱۳۷۸). صحیفه امام. تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- خمینی، روح‌الله. (۱۳۷۹). ولایت فقیه (حکومت اسلامی). تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).